

súkromné listy fullu a galandu

1

bratislava, 28. II. 1930

p. t.

hlásime sa k slovu len z umeleckých príčin, aby sme informovali slovenskú verejnosť o novom maliarstve, ktoré je nám alfou a omegou. chceme našu slovenskú verejnosť oboznámiť s vlastnou tvorbou, chceme to robiť

obrazom a slovom

nechceme a nebudeme písať obsiahle články, plné hlbokkej filozofie. budeme proste registrovať. v našich

súkromných listoch

sdelíme vám svoje umelecké názory a nápady, ilustrované niekoľkými ukázkami svojej tvorby, a tak chceme žurnalisticky a výtvarnícky založiť akúsi

tribúnu

vyrástajúcu zo

základu

nekompromisného boja o nové umelecké smery a o nové maliarstvo vôbec. vidíme slovenskú verejnosť, s akým neporozumením sa díva na nové umenie. vidíme našich inteligentov, ako ironicky sa šklebia pred skutočnosťou obrazu, vytvoreného dľa zásad nového umenia a vytrysklého ako jedine možný odraz dnešného života. skrývajú sa za čínske múry

nepochopenia

ťažko a vôbec nemožno kritizovať obraz, sochu a žiaden umelecký výtvar pod zorným uhlom osobného stanoviska príležitostného pozorovateľa.

hodnota obrazu vyrastá z osobného umeleckého presvedčenia, pretaveného v ohni styku jeho citov so skutočnosťou.

funkciou maliarskeho umenia je tvoriť novú emotívnu realitu: prostriedkom k tomu je

f + p + s

farba, plocha, svetlo. preto už nekopirujeme

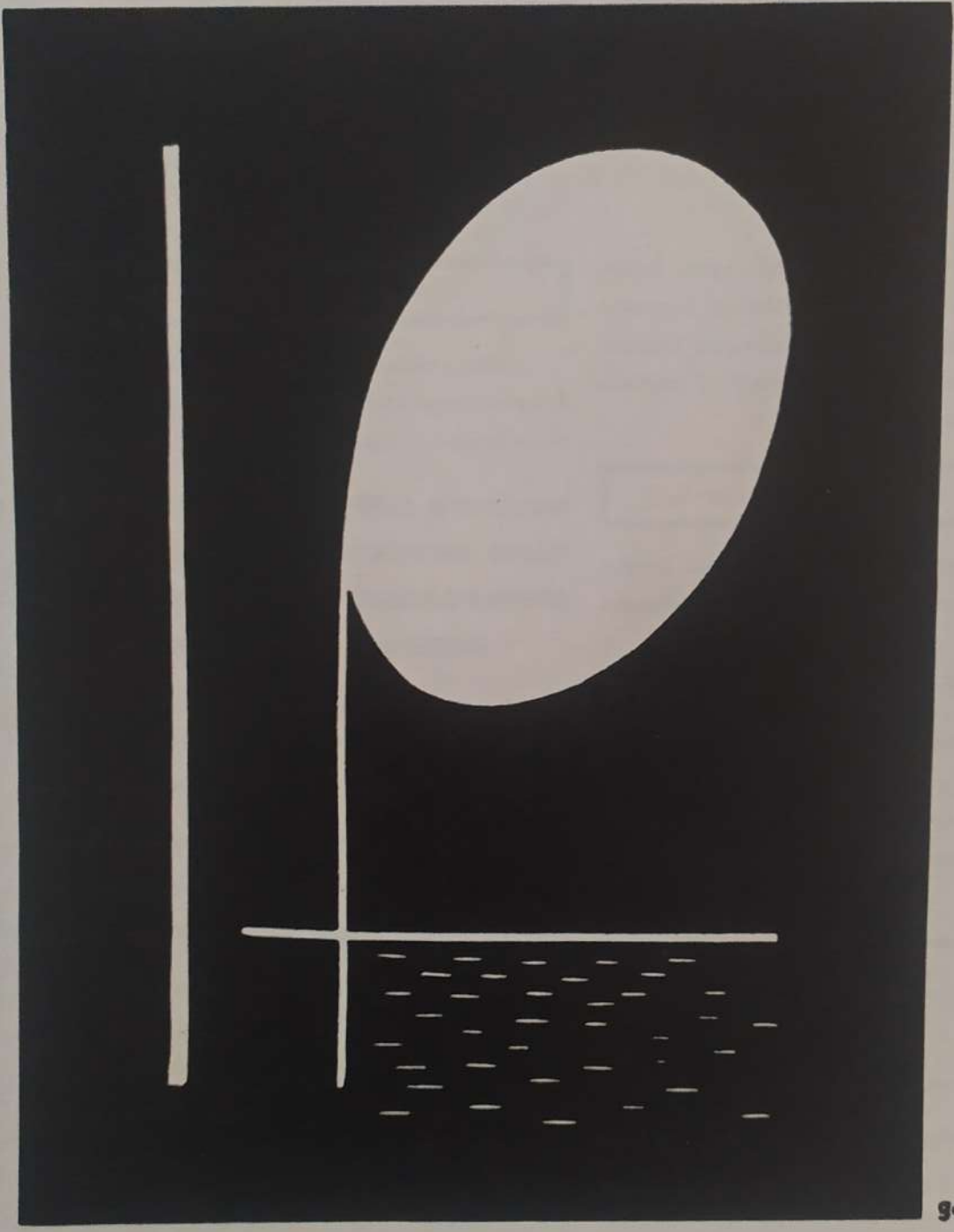
1,000.000 X

opakované fúbezné krajiny, nemaľujeme záped a východ slnka v jemných a sladkých farbách.

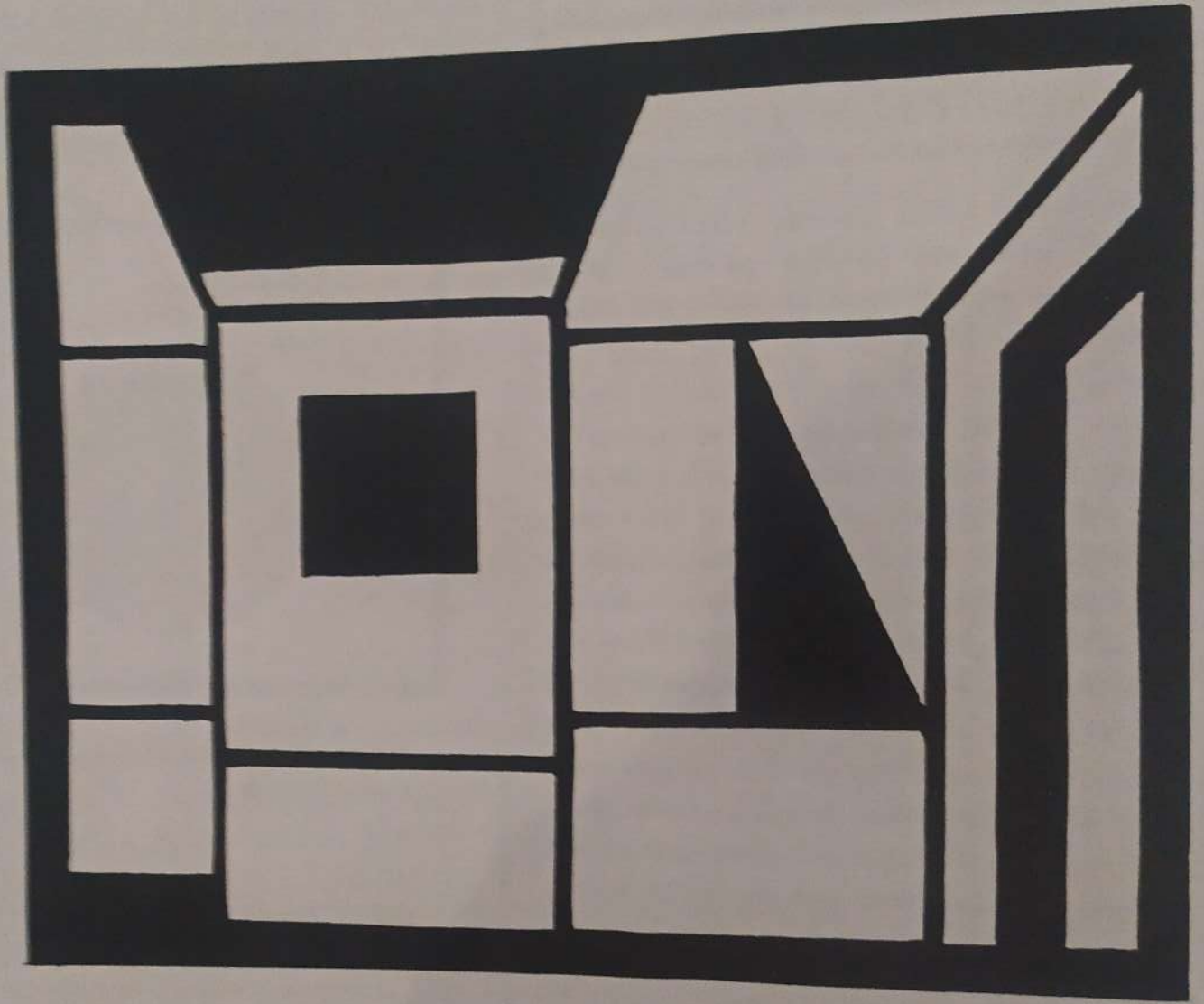
maľujeme svoju skutočnosť, svoje sny, vyjadrujeme seba.

niekoľko bodov z katechizmu umenia.

1. nepýtaj sa, čo znamená obraz, pýtalo sa to už pred tebou 100.000 ľudí.
2. nevyblafni, že by si si moderný obraz predstavoval ako tapetu alebo farebné okno, tento žart vyslovili pred tebou mnohí kritikovia.

galanda

fulla

3. nemysli si, že ide o modernosť, ide o umenie.
4. nenapaľuj sa, že ten dom je na krivo maľovaný. není to dom, je to obraz.
5. nehovor, že kritici umeniu nerozumejú. vieme to dávno.
6. neber so sebou na výstavu deti, mohli by sa ti vysmiať, že na obraze nič nerozoznávajú.

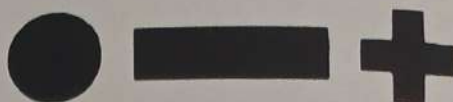
umenie je hra a rozkoš

nový život nové umenie

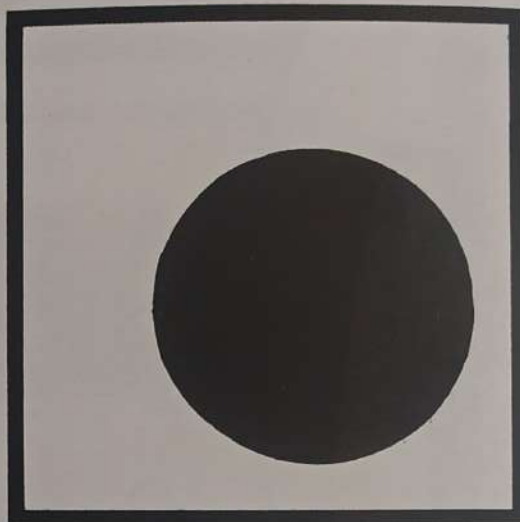
francúzsky maliar rousseau, zvaný celník, namaľoval podobizňu básnika apollinaire. apollinaire o tom napísal: celník namaľoval môj portrét v kompozícii, ktorú nazval „múza, inšpirujúca básnika“. keď sa v salone nezávislých objavil obraz s fialkami, všetky noviny sa posmievaly môjmu portrétu, reprodukovanému v „comedii“. celý tisk shodoval sa v konklúzii, že tento obraz (portrét) nebol mi v ničom podobný. jedni že obraz je dojemný, druhí, že hraničí s grotesknosťou, ale čo sa týka podobnosti, všetci boli jedného názoru — podobnosti nebolo žiadnej. čo sa mňa týkalo, bol som veľmi udivený. ako to, že ma poznali na tomto obraze, keď sa na mňa nepoznával? prosil som celníka, aby neudal moje meno, snáď maliar nedodrжал slovo? musel som sa však pokloniť jeho poctivosti, keď som vo výstavnom katalogu čítal a konštatoval, že obraz má názov „múza, inšpirujúca básnika.“

keď umelec cíti že sa dostatočne vyjadril, dielo je hotové

elementarizmus, posledná etapa maliarskeho vývoja cez kubizmus a suprematizmus. najjednoduchším vyjadrením obrazu je bod, vo väčšom merítku kruh, alebo linka, uložené na pravom mieste danej plochy. prvky elementarizmu sú.

poneváž elementarizmus vychádza z prvkov typografických, jeho dlhšie trvanie možné je jedine pri typografickej reklame a v komerčnom umení. v maliarstve obrazov sa bez ďalších kombinácií neudrží. veľmi dobre sa hodí pre maľbu a výzdobu interierov. ako obraz je možný na interiere predstillovanom na najjednoduchšie.

nie každý má sluch aby porozumel hudbe a nie každý má zrak, aby porozumel obrazu

obraz má sa podobat obrazu a nie výseku krajiny

tento súkromný list č. 1 vyšiel vlastným nákladom v 500 nepredajných exemplároch, záujemníkov upozorňujeme, že ročne vydáma niekoľko listov, prihlášky ráčte adresovať:

fulla—galanda, ak. maliari

bratislava, trnavská č. 5.

tlačila slovenská grafia v bratislave,

lazaretská 4.c. telefon 19-35, 28-68.

súkromné listy fullu a galandu

2

bratislava, dňa 30. apríla 1930

picasso: moj obraz je tiež príroda

tvorenie je biologický fakt. strom rastie. kvet kvitne. výtvarník tvorí. je to tvorenie citové oproti vedeckému, tu prevláda rozum a hľadá účelnosť, tam vládne cit, hoci nie sú vylúčené ani rozumové prvky. odhliadnuc od starej tradicionálnej maľby, však nová éra futurizmom započala sa už v roku 1911, neni receptov jak sa má tvoriť — na žiaľ profesorom akademie a neaktívnym maliarom — je len tvorčí duch a možnosti tohoto sú neobmezené.

maľba je hrou liníí a farboforiem a z týchto prvkov dľa noriem citu tvoríme umelecké dielo. skladba liníí a farboforiem má práve také citové pohnutky, ako skladba tónov v hudbe. nový umelec vyjadruje sa dobove, tlumočí svoju dobu a seba. nezávodí s fotografiou, preto ani nekopíruje ani nenapodobuje. tvorí novú emotívnu skutočnosť. obraz tvorí sa liniotvarmi a farboplochami, tedy výtvarníckymi prvkami. umelecký obraz nezávisí od maliarskej techniky ani od zručnosti maliara. boli nešikovní maliari a predsa umelci a sú šikovní maliari — neumelci. nový obraz neni muzeálny, má novú aktivitu, aktivitu moderného človeka. moderný maliar nemaľuje len čo vidí, ale aj

to, čo o veci vie. doplňuje viditeľný svet, je básnikom a tvorcom. absolútna maľba, ktorá nechce predmety ani napodobovať ani zobrazovať, chce vytvoriť obraz z liníí a farboforiem. absolútny obraz je diagramom duše. klúd zobrazujeme inými liniami a farbami než pohyb. tvar linie a farba pri- raďuje sa organicky a rytmicky k organizmu celku. každá forma k druhej má citom určený, teda vnútorný vzťah. náhodným sorskupovaním nepovstal ešte obraz. nezáleží na tom či pri tom umelca vedú city vedomé, alebo podvedomé. tvar liníí a farboplôch práve tak ako celý obraz vyvolávajú u pozorovateľa dôjmy zažitie umelcom samým.

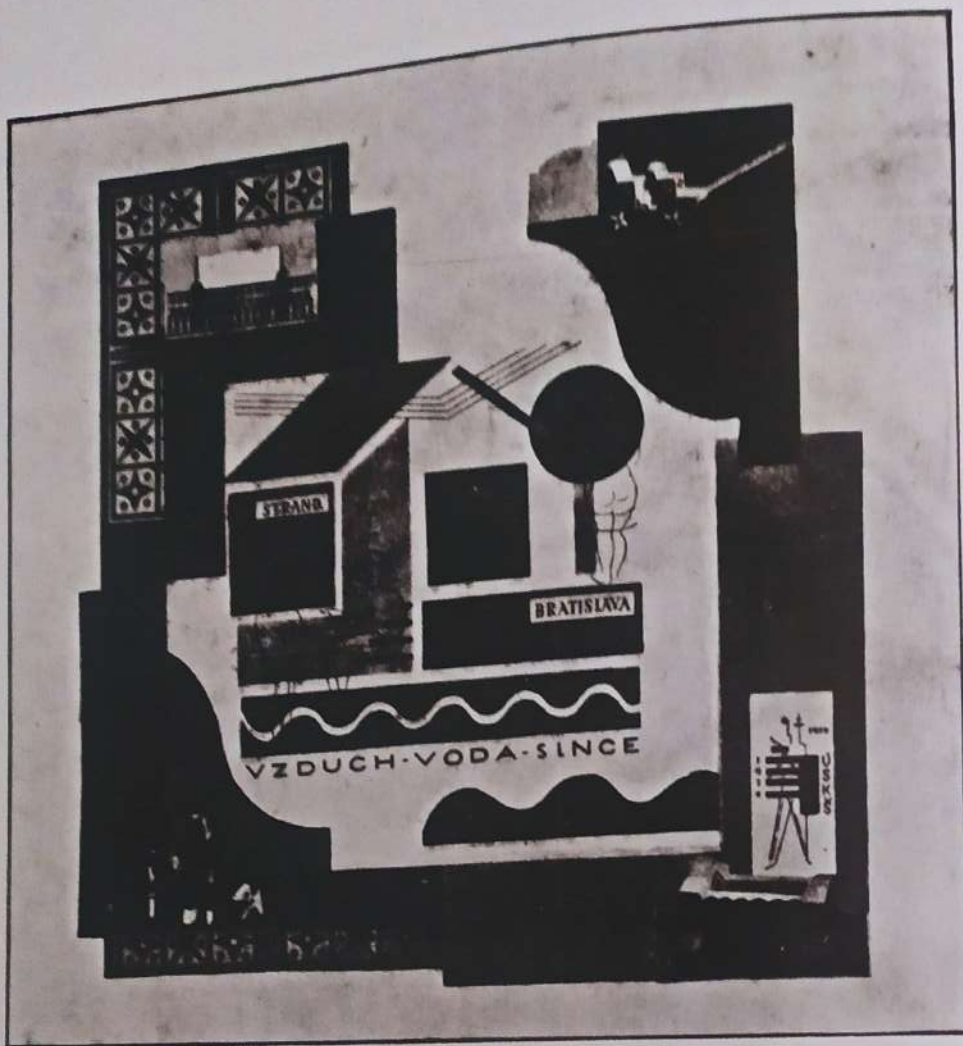
do moderného bytu moderný obraz

umelecký obraz žije svoj samostatný život. nemá žiadneho dekoračného účelu. že si ním ľudia ozdobujú byty? je to iba zvyk, proti ktorému nič nenamietame. že sa moderný obraz hodí len pre moderný byt, je to len preto, že moderný nábytok práve tak ako moderný obraz vytvoril moderný človek. a to je ich vzájomný dobový vzťah. obraz na stenu vešiame len preto, aby sme sa naň mohli pohodlne dívať. mohol by sa vešať práve tak dobre i v záhrade na strom.

fulla-montáž

propagačný obraz

dokument: Italský maliar modigliani žil od svojho 19 roku v paríži. živoril, hladoval a nemocný na tuberkulózu za niekoľko rokov vytvoril rad pozoruhodných, cenných obrazov, umrel ako 29.

ročný na tuberkulózu. jeho priateľ maliar kisling od známych a neznámych sosbieral na jeho náhrobný kameň. — 10 rokov po jeho smrti italská vláda slávnostne usporiadala súbornú výstavu jeho diel.

tento súkromný list č. 2 vyšiel vlastným nákladom v 500 nepredajných exemplároch. zájemníkov upozorňujeme, že ročne vydáme niekoľko listov. prihlášky ráčte adresovať: fulla-galanda, ak.maliari bratislava, trnavská č. 5. tlačila slovenská grafia v bratislave, lazaretská 4 c. telefon 19-35, 28-68.

súkromné listy fullu a galandu

bratislava, dňa 15. februára 1932

Priatelia pp. Fulla a Galanda!

„Lidové noviny“ 16. srpna 1924: „Vedle mladších . . . zastoupen je Mikuláš Galanda (dobrá č. 24 kresba) a Ludevít Fulla (grafiky), též dva mladí a noví lidé; jsou slibní svými grafikami a zvlášť jich kompozičním obsahem“.

To som napísal v r. 1924 pri výstave Spolku slovenských umelcov v Turč. Sv. Martine, keď Vy, Fulla a Galanda, súčasne a po prvý raz ste predstúpili pred slovenskú verejnosť. Mnoho rokov uplynulo od tej doby a mnoho sľubných mien z tejto výstavy pre vývoj slovenského umenia zmizlo hlavne nielen starších, ale aj mladších a ostaly iste dnes slovenskému umeniu tieto dve mená - ako sľub do budúcnosti. Bola to vtedy jedna z najlepších výstav Spolku, v poradí po prevrate asi štvrtá.

Dnes celý rad týchto kedysi dobrých slovenských umelcov očakáva už len sláva martinského cintorína. Len ešte vtedy sa o nich bude písať a vzpomínať. Mnohého zahubil len separatizmus! Báľ sa čerstvého vzduchu a kultúrnych vetrov zo západnej Európy; mnohý z nich dohral svoju úlohu čestne a nemôže za svoju starobu a potrebu kľudul! Je nám ale ľúto, že do tejto skupiny slovenského umenia zapadlo toľko mladých výtvarníkov, ktorí na tom prievane európskeho výtvarníctva na Slovensku zabalili sa dôkladne do kožuha svojrázu a ľahli si v ňom k večnému a predčasnému spánku.

Čisté a vysoké umenie je produktom mesta a osobnosti! Dejiny vysokého umenia sú príhody a osudy niekoľkých nadprirodzene nadaných jednotlivcov a ich diel. Umenie vysoké je umenie osobné, individuálne, je spiaté s osudmi určitých osôb (panovníkmi, mecenášmi, duchovnými vodcami, umelcami a inými); je v službe určitej idey a myšlienky, alebo spiaté s dejinami doby a mesta. V meste je len niekoľko jednotlivcov, ktorí tvoria, všetci ostatní prijímajú ich výtvary, ich umenie ide vlastnými cestami a nevršajú si toho množstva svojich konzumentov. Speje stále za niečim novým! Čím toto umenie speje vyššie a ďalej, stáva sa menej srozumiteľným širokým vrstvám a to tým skorej, keď je vytrhnuté z prostredia svojho vzniku. Preto potrebuje celý rad svojich vykladačov — propagátorov a kritikov. Toto umenie potrebuje tiež vždy ochrany najmocnejších v národe či v mieste! Preto je tiež odleskom a slávou ich vlády a panovania.

Toto je názor dejin umenia na umenie vysoké. Teraz posúďte sami, kto kráča touto cestou z Vás mladých umelcov?

fulla (lino) 1928

galanda (ino) 1931.

malba 12-ročného chlapca (*peinture d'enfant, 12 ans*)

galonda: lino.

Es ist beinahe in der Zeit, in welcher wir heute leben, ein gewagtes Spiel, ein Künstler zu sein. Wir geben 3-4 Nummern unserer Blätter heraus, hoffend, dass nicht alle Illusionen verloren gegangen sind. Die slowakische moderne Malerei entwickelte sich ohne Traditionen und dauert schon 10 Jahre lang. Sie nahm die Kunst der Abendländischen Malerei auf, als zeitliches Streben, und so träumen wir unseren Traum der Zukunft, ringen mit Schwierigkeiten und es mögen uns die evolutionären Jungen verstehen lernen und unseren Weg weiter verfolgen. Wir suchen keinen billigen Erfolg beim Publikum, welches uns nicht versteht und unsere neuen künstlerischen Richtungen verneint. Und nun senden wir 3-4 Nummern in die Fremde, damit man dort unser bescheidenes Schöpfen sehe und es wird uns eine Genugtuung sein, wenn unsere Arbeit diejenigen bewerten, welche mit Herz u. Geist der neuen Kunstform huldigen. Diesen reichen wir auch unsere Freundeshand

Iudo fulla,

bratislava, pluhová č. 2, rčs

mikuláš galanda,

bratislava, trnavská 5, rčs

fulla: lino

tento súkromný list číslo 3-4 vyšiel vlastným nákladom v 200 nepredajných exemplároch.
tlačila učňovská grafická škola ako cvičnú prácu.

